

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1635. usque ad annum 1643

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1779

VD18 9011888X

§. 54. Moysis Amyraldi Calvinistæ controversia cum Friderico Spanheimio,
aliisque circa gratiam Universalem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67406](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67406)

Catholicam reverſi eſſent, ſuis officiis Sæc. XVII.
amoverunt. A. C. 1637.

§. LIV.

*Moyſis Amyraldi Calviniftæ contro-
verſia cum Friderico Spanheimio,
aliisque circa gratiam Uni-
verſalem.*

Mentionem ſupra fecimus de Moyſe
Amyraldo, Præcone Calviniano *Jæger. Hiſt.*
& Salmurienſi Profefſore; ſpeciale *Eccl. l. 3.*
tamen hujus Viri fata locum ſibi ven- *cap. 14.*
dicare videntur, eo quod ex ipſius præ- *Arnold. hiſt.*
ſervido Lutheri, Calvinii & Arminii *Hær. part.*
ſectam conciliandi ſtudio novam ſe- *cap. 9.*
ctam, factionemque progerminarit, na- *Meiſn. Diſſ.*
turali monſtrorum indole, quæ quo- *de Univ. voc.*
ties inter ſe coeunt, novum procreant *S. 4.*
monſtrum. Erat hic Præco ob ingenii
aciem, gratumque converſandi mo-
dum Richelio & Mazarino Cardinali-
bus, aliisque Proceribus Catholicis ac-
ceptus: cum autem horrendas Calvinii,
Bezæ & Bullingeri doctrinæ de Parti-
culariſmo concoquere haud poſſet, nec
tamen palam cum Lutheranis circa fœ-
dus Gratix & naturæ, atque univer-
ſalitatem Meriti Chriſti, & vocationis
conſpirare vellet, inter Calvinii & Lu-
theri dogmata mediam viam inire ſta-
tuit, docuitque, quod Deus in paradifo

M 2

fœdus

Sæc. XVII. foedus cum Adamo, totoque genere
 A. C. 1637. humano inierit, & vi hujus foederis
 ab eo perfectam obedientiam exegerit,
 vicissim vero non plus promiserit, quam
 vitam perpetuam, æternam & beatif-
 simam, sed animale in Paradiso per-
 agendam, quin tunc ullum habuisset
 Mediatorem; post peccatum autem
 Deus novo consilio Filium ut Redem-
 ptorem mittere decreverit, si tamen
homines sint credituri: Deus quoque præ-
 destinatione particulari electos, & uni-
 versali cunctos homines, dummodo
 credant omnes, salvare velit. Hæc
 pluraque alia absona dogmata Amyral-
 dus a Camerone suo olim Præceptore
 hauserat, in Salmuriensi autem Aca-
 demia postmodum publice tradiderat:
 cumque nulla sit opinio adeo absurda,
 quæ non sibi Patronos, sectatoresque
 vendicet, ita etiam illico hujus doctri-
 næ Defensores, ac præcipue Placæus,
 Testardus, Fochörus, Morus, Clau-
 dius, Boscus, pluresque alii Calvi-
 niani Prædicantes præter Brandeburgi-
 cos, aliosque Germaniæ Præcones,
 huic sententiæ adhæserunt: inde vero
 schismata, malignæ suspiciones, cri-
 minationes mutuæ, odia, injuriæ, con-
 vitia, tumultus ac innumera mala in
 Galliis fuere exorta. Præ ceteris præ-
 ter Molinæum Fridericus Spanheimius
 Lugdu-

Lugdunensis in Batavia Præco in Amy- Sæc. XVII.
rdum indomitis furiis desæviebat, A. C. 1637.

etque hærelis, novitatum, & schis-
matis auctorem criminabatur, nec mo-
deratus convitia in Spanheimium re-
gegit Amyraldus, ejusque Sectatores,
qui palam e pulpitis ad populum dice-
bant, nunc primum Evangelii lucem
per Amyraldum clarius fuisse detectam,
ac conscientis per decretum absolutum
excaroificatis, earumque tranquilli-
tati consultum. Hoc autem anno acro-
res motus in hosce novatores excita-
bantur in Alenconiensi Calvinistarum
conciliabulo; ex Deputatis enim non
pauci Amyraldum exauctorari, diris-
que devoveri, importunius postulabant,
alii editis passim libris eundem ejus-
que focios convitiis, & criminationi-
bus acriter insectabantur, alii illos Ar-
minianismi, plures Pelagianismi, ac
potissimi Socinianismi accusabant. Igi-
tur Prædicantes Alenconii congregati,
ne dissidia in sectæ suæ dedecus latius
serperent, Amyraldum, & Testardum
Blesensem Prædicantem, ut de nova
sua doctrina rationem redderent, com-
parere jusserunt, moxque septem no-
minarunt Deputatos, qui illorum do-
ctrinas examinarent, & de mediis tol-
lendi schismatis deliberarent: damna-
bant hi uno ore Amyraldi & Secta-
torum

Sæc. XVII. torum dogmata ; circa media autem,
A. C. 1637. quibus hocce novatores, ut loquerentur
idem cum eis, constringere possent, quosve
 terminos in concipiendis doctrinæ ar-
 ticulis adhiberent, inter se dissentie-
 bant: Ita nempe egregii hujus Synodi
 Patres parum de doctrina solliciti, jam
 contenti erant, ut consona cum ipsis
 loquella esset, & ejusmodi adinvenirentur
 termini, quibus error Calviniano
 pallio contegi posset: Eapropter hocce
 Sectarios in suo sinu *tolerandi* consilium
 Alenconianis præplacuit; nam, inquit
 Langlæus dignissimus hujus Synodi
 Præses, *inter duo ista* alterutrum eligen-
 dum erat: vel suo munere movendi
 erant illi, vel in alio conservandi. Ut
 loco moverentur, non existimavimus
 id Heterodoxias illorum mereri, præ-
 terquam quod ille rigor involvisset ali-
 quos, qui magni nominis sunt in nostris
 Ecclesiis, & quorum aliqui eminentio-
 rem hujus Regni Cathedram occupant,
 qui sunt in eadem cum ipsis Sententia,
 & quod verosimile esset, nos sic schis-
 matis periculum incururos. Conser-
 vare Dominos illos in sua statione, ma-
 culam illis aliquam inurendo, etiam
 erat, quo existimabamus Academiam
 everti. Adeo ut contenti fuerimus,
 eos illuc adigere, ut nostris elocutio-
 nibus uterentur, vel terminis proxime
 acce-

accidentibus ad terminos Synodi Dor-
 dracenæ, expungendo locutiones ma-
 jori cum scandalo conjunctas, & abo-
 lendo Decreta sua conditionalia, & in
 futurum etiam cavendo per Articulum,
 qui ipsos satis acriter pungit, & clare
 ostendit, Dominos illos occasionem
 præbuisse severitati illius Articuli.,

Ceterum Amyraldus & Testardus
 postquam in Synodo comparuerant,
 Prædicantes ibidem congregatos egre-
 gie ludificabant; suas enim doctrinas
 ambo versipelles dextre ad Calvini men-
 tem explicarunt, ut, quamvis Alenco-
 nienses Præcones ex Amyraldi libro de
 Prædestinatione, & ex Pauli Testardi
 Irenico Pelagianismum & Arminianis-
 mum sole clarius detexerint, & An-
 dreas Rivetus ad Synodum perscripse-
 rit, quod illorum neque agendi modum,
 neque dogmata in hoc articulo probare pos-
 set, & quamvis Samuel Marelius sancte
 professus fuerit, velle se eam cum sanguine
 suo evomere, si quicquam doctrinæ de gratia
 universalis in suo pectore haberet, nihilo-
 minus Parisiensium Præconum minis-
 tritum Alenconenses, Amyraldum &
 Testardum cum honore dimitterent,
 imposito duntaxat silentio. Verum hi
 domum reversi non modo se victoriam
 reportasse gloriabantur, sed etiam insu-
 perhabita silentii lege adversarios suos

*Epist. ad
 Synod.
 Alenc. die
 14. April.*

M 4

ore

Sæc. XVII. ore & calamo infectati sunt. Porro sæc. A. C. 1637. pius inter hosce Prædicantes inter Amyraldum & Rivetum, Vincentium, & Molinæum composita est qualiscunque concordia, mox tamen iterum dissoluta, sæpiusque ab eis hæc dogmata revocata, totiesque iterum plenis buccis divulgata, & pro aris focusque defensa: inde vero luculenter elucet, cui fundamento Novatorum doctrinæ innitantur, quæ ad arbitrium Sectatorum nunc acriter propagantur, ac defenduntur, mox ad aliorum preces vel metum rursus supprimuntur, & ab ipsismet suis Defensoribus rejiciuntur, ac paulopost denuo pro fidei articulis venditantur. Nec etiam magis sincera erant hac in caussa, ipsa actorum Synodalia documenta, quæ Blondellus recensuit, mox eadem Gualterius refutavit: unde Petrus Bælius in suo Dictionario apposite hæc subjunxit: *Pessimum est, quod ne in factis quidem Gualterius & Blondellus conveniant; eadem discordia regnat in recensionebus Amyraldi & Riveti. Condonare forsitan his Viris possemus, quod eosdem conceptus non habuerint de materia tam spinosa atque difficili; sed annon concordēs esse deceret in factis recensendis? Quæ quæso cogitationes animum Lectoris subeunt, cum videt eos*

Tom. I.
pag. 614.

eos se mutuo refutare circa res sub eo-
 rum oculis gestas? hicne ad eorum
 excusationem sufficere poterit labilitas
 memoriæ? annon tentamur ad creden-
 dum, utramque partem a mala fide,
 saltem ab artificio liberam non esse fa-
 vorabilia tantum recensendi, omittendi
 ingrata?., Demum, quantumvis Calvi-
 nistæ ad extinguendum hoc schisma
 etiam Synodorum auctoritate liberam
 doctrinæ de gratia universali professio-
 nem omnibus etiam Calvinistis reli-
 querint, hocque dogma, quod haud
 parum a sana doctrina in S. Scripturis re-
 velata alienum credunt, intra Ecclesiæ
 hujus mœnia tolerarint, nec tamen in
 hunc usque diem doctrinæ concordiam,
 communem erroris everisionem, atque
 animorum unionem post tot Synodos,
 mandata & disputationes restituere va-
 luerunt, deficiente nimirum suprema
 judicis auctoritate, cujus judicio ac
 definitioni partes litigantes stare te-
 nerentur.

§. LV.

*Continuata Puritanorum rebellio in
 Scotia ob novam Liturgiam.*

Nupero Edinensis populi tumultu fu-
 nestæ in Scotia seditionis prima
 spargebantur semina, quæ tandem in
 M 5 Regni

Salmon.
Hist. d' Angl.
Jæger. Hist.
Eccl. l. 7. c. 3.